

ВІСНИК

інфор-
маційний
бюлетень

Центру суддівських студій

МОНІТОРИНГ ДОСТУПНОСТІ, ЕФЕКТИВНОСТІ ТА НЕУПЕРЕДЖЕНОСТІ ПРАВОСУДДЯ В УКРАЇНІ

*Спільний випуск
Центру суддівських студій
та Ради суддів України*

Проект Ради Європи
«Посилення незалежності, ефективності
та професіоналізму судової влади в Україні»
за фінансової підтримки Уряду Швеції

Тема номеру:

**МОНІТОРИНГ ДОСТУПНОСТІ,
ЕФЕКТИВНОСТІ ТА
НЕУПЕРЕДЖЕНОСТІ
ПРАВОСУДДЯ В УКРАЇНІ**

Результати опитування громадян-відвідувачів судів в рамках Всеукраїнської акції "Зміцнимо довіру громадян до суду" 1-5 вересня 2014 року

- 3 **Передмова**
- 4 **Ефективність організації роботи судів**
- 5 **Незалежність та неупередженість суду**
- 6 **Відношення суддів та працівників суду до громадян**
- 7 **Справедливість судових рішень**
- 8 **Корупція у судовій системі**
- 9 **Довіра до суду**
- 9 **Загальний висновок**
- 10 **Додаток:
результати опитування**

ПЕРЕДМОВА

Дана публікація підготовлена за результатами анонімного опитування громадян-відвідувачів судів, проведеного Центром суддівських студій спільно з Радою суддів України та Державною судовою адміністрацією України. Дослідження входить до складу моніторингу стану незалежності суддів, ефективності та доступності правосуддя в Україні та здійснюється в рамках реалізації Проекту Ради Європи «Посилення незалежності, ефективності та професіоналізму судової влади в Україні». Опитування громадян відбулося 1-5 вересня 2014 року у переважній більшості апеляційних та місцевих судів України усіх спеціалізацій (загальної, адміністративної та господарської) за виключенням Автономної Республіки Крим, м. Севастополя, Донецької та Луганської областей. Всього в опитуванні взяли участь 21 732 респонденти.

Дане опитування не претендує на статус професійного соціологічного дослідження, проте його результати зацікавлять як суддівське співтовариство, так і українську громадськість.

За результатами опитування експертами проекту Алексеевим А. Г., Захаровою О. С., Лашкіною М. Г., Фулей Т. І. були підготовлені об'ємні коментарі, які з метою уникнення нав'язування читачам власної думки експертів, за їхнім спільним рішенням подані у скороченому вигляді. Сподіваємось, що кожен зробить власні цікаві висновки із сухих цифр статистичного звіту щодо реальної позиції тисяч громадян, які намагалися її донести у своїх відповідях, перш за все, суддям.

В публікації представлені результати опитування загально по всім апеляційним та місцевим судам, і окремо по апеляційним та місцевим судам всіх спеціалізацій. Крім того, на сайті Центру суддівських студій (www.judges.org.ua) додатково існує можливість ознайомитись із результатами досліджень із піднятих проблем, починаючи із 2012 року.

Висловлюємо подяку всім громадянам, які взяли участь в опитуванні, а також працівникам місцевих і апеляційних судів, співробітникам територіальних управлінь Державної судової адміністрації України, які організували опитування та здійснювали первинну обробку статистичної інформації.

ЕФЕКТИВНІСТЬ ОРГАНІЗАЦІЇ РОБОТИ СУДІВ (зручність умов перебування громадян в суді, доступність інформації, дотримання процесуальних процедур, виконання функціональних обов'язків) (питання 1-3, 8)

Громадяни, відвідуючи суд, перш за все, звертають увагу на організацію діяльності апарату суду, на наявність або відсутність потрібної їм інформації, на зручність умов у приміщенні, у тому числі, на вчасне та відповідне дотримання процесуальних процедур. Все це створює відповідну емоційну атмосферу як для початку судового розгляду справи, так і для сприйняття майбутнього судового рішення.

Учасникам опитування були запропоновані декілька питань щодо організації роботи судів, наявності або відсутності відповідних умов для незалежного та неупередженого розгляду судових справ.

Зручність умов перебування в суді оцінюється громадянами доволі високо, 75,23% опитаних надають оцінку «добре» та «відмінно», а у 2012 році таких було 71,06%. Найвищий рівень комфортності на думку респондентів - у господарських судах. При цьому необхідно зазначити, що у порівнянні із 2012 роком більш критичне ставлення до умов перебування громадян відмічено в апеляційних адміністративних судах.

Якщо підвести підсумок у цифровому вигляді, то у порівнянні з 2012 роком зручність умов зросла приблизно на 5%, що є показником роботи Державної судової адміністрації України, керівництва та апаратів судів, результатом відповідного фінансування та рівня господарювання в конкретних судах. Зрозуміло, що дошки оголошення, наявність зручних місць для очікування, чистота, туалети тощо напряду не впливають на рівень правосуддя і не помічаються, якщо вони є, однак, якщо цього немає, то негативний ефект дуже високий. Адже чого можна чекати від суду, якщо у ньому не прибрано. Нормою мають стати відмінні умови перебування у приміщеннях судів, і вони мають бути настільки зручними, щоб їх ніби не помічали. З цієї точки зору, Раді суддів України та Державній судовій адміністрації України варто скласти так званий «контрольний список» (check-list) зручностей для кожного суду, який слід перевіряти на постійній основі. Цей список періодично має оновлюватись з точки зору соціального контексту та зростання запитів громадян.

Питання повноти, якості та доступності інформації для відвідувачів судів мають два аспекти. Перший вказує на реалізацію принципу відкритості та доступності правосуддя, другий відображає рівень організаційно-ділових якостей осіб, які займають адміністративні посади голови суду, його заступників та керівника апарату.

Результати опитування громадян свідчать, що в місцевих та апеляційних судах приділяється значна увага інформаційній діяльності, тому і достатньо висока її оцінка; «відмінно» - 32 – 44% і «добре» - 39 – 47%, яка є приблизно однаковою для всіх судових спеціалізацій та інстанцій. Така позитивна оцінка інформаційної діяльності судів пояснюється тим, що на сьогодні в їх апаратах з'явилися окремі спеціалісти, до обов'язків яких відноситься питання інформаційного забезпечення відвідувачів, і керівництво судів розуміє важливість цих завдань.

Якщо порівняти відсотки «незадовільних» відповідей з усіх питань даного опитування, то інформаційна складова діяльності судів, а також рівень ввічливості та коректності суддів та інших працівників судів (див. коментарі далі по тексту) викликають найменше занепокоєння. Але при цьому необхідно врахувати, що інформаційні запити громадян (учасників судових процесів, відвідувачів судів, громадськості) будуть постійно зростати. Саме тому представлення судами інформації про свою діяльність на електронних інформаційних дошках, веб-сайтах та в соціальних мережах - вже є потребами сьогодення, а не далекого майбутнього.

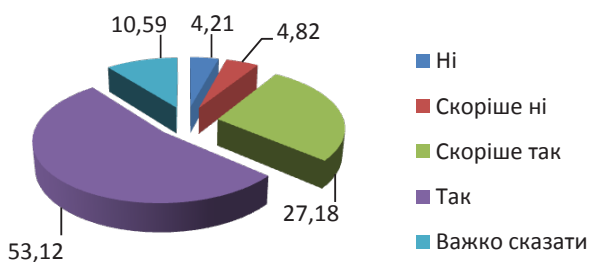
Кожен громадянин, звертаючись до суду, проходить декілька етапів його сприйняття. Перший етап оцінювання – це загальна комфортність перебування у приміщенні суду; другий – це відкритість інформаційного середовища для входження в судовий процес; наступний – це чіткість та зрозумілість судових процедур. На останньому етапі основною діючою фігурою постає вже конкретний суддя, адже саме він організує, контролює та забезпечує відповідність процедур судового провадження.

На перший погляд, результати опитування щодо ефективності організації роботи судів (дотримання строків та процедур розгляду справ (питання 3)) та ефективності виконання суддями своїх функціональних обов'язків (дотримання процедур (питання 8)) свідчать про відносно позитивну оцінку громадянами цієї діяльності. Проте ефективність організації роботи суду на «відмінно» оцінюють 29,05% опитаних (2012 рік – 27,18%), як «добру» - 44,46% (2012 рік – 45,85%), а виконання суддями своїх функціональних обов'язків як «ефективне» оцінюють 51,82% опитаних, а як «скоріше ефективне» - 27,40%.

Однак, нами була помічена одна загрозна особливість у відповідях громадян на ці два питання. Якщо на рівні місцевих судів оцінки даються однозначно позитивні, то апеляційні суди (всіх спеціалізацій!) мають достатньо велику кількість негативних оцінок, які можна побачити на прикладі відповідей громадян на питання про ефективність виконання суддями своїх функціональних обов'язків.

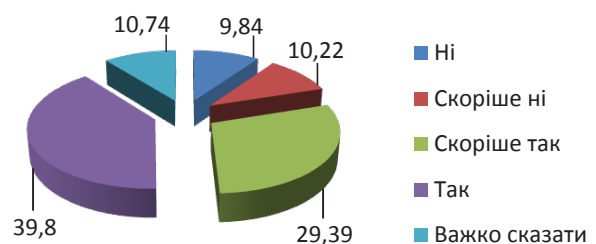
Діаграма 1.

місцеві суди

Діаграма 2.

апеляційні суди

Вищезазначена «особливість» оцінки апеляційних судів матиме місце і з інших питань. Імовірно, що існують об'єктивні причини підвищеного «рівня критичності» у сприйнятті громадянами діяльності апеляційних судів, і це питання потребує підвищеної уваги з боку Ради суддів України, рад суддів спеціалізованих судів та зборів суддів апеляційних судів.

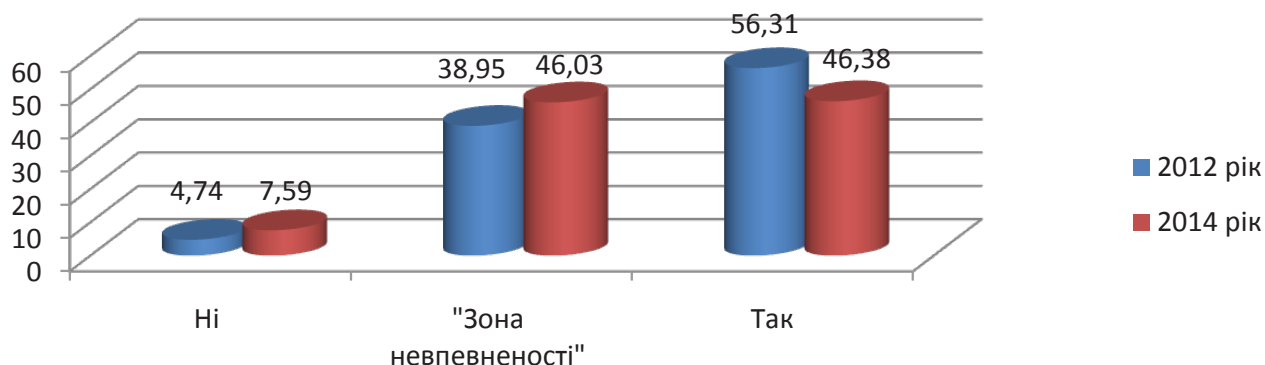
НЕЗАЛЕЖНІСТЬ ТА НЕУПЕРЕДЖЕНІСТЬ СУДУ (питання 4)

Незалежність та неупередженість судів в ході розгляду конкретних справ або, інакше кажучи, сприйняття громадянами судів незалежними та неупередженими є найважливішим фактором, який визначає рівень довіри громадян до судової влади та впливає на оцінку справедливості судового рішення.

Треба зауважити, що за оцінкою громадян рівень незалежності та неупередженості судів поступово знижується. Якщо у 2012 році 56,31% від загального числа опитаних громадян впевнено вважали, що суд при розгляді їхньої справи був незалежним та неупередженим, то вже у 2014 році лише 46,38% опитаних громадян підтримали цю позицію.

Ще більш загрозна виглядає тенденція розширення «зони невпевненості» (із 38,95% до 46,03%) у сприйнятті громадянами незалежності та неупередженості судів. Тут маємо на увазі збільшення кількості відповідей «скоріше ні», «скоріше так» та кількості осіб, яким було важко відповісти на запропоноване питання.

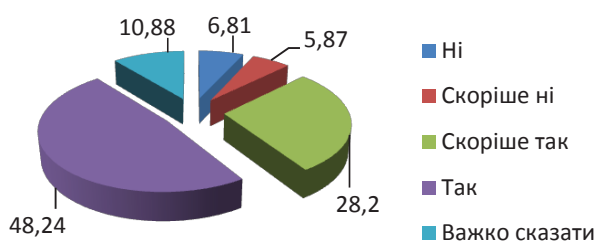
Діаграма 3.

Іншим питанням, яке заслуговує особливої уваги суддівського співтовариства, є особлива критичність громадян в оцінці рівня незалежності та неупередженості апеляційних судів. З точки зору правової теорії та практичної логіки треба було б розраховувати, що на рівні повторного розгляду судових справ в апеляційному суді громадяни мають очікувати більш професійного та справедливого рішення, як і незалежного та неупередженого судового розгляду. Але маємо кардинально іншу позицію громадян. У порівнянні із місцевими судами (48,24%) лише 29,56% опитаних громадян впевнено оцінюють апеляційні суди як незалежні та неупереджені.

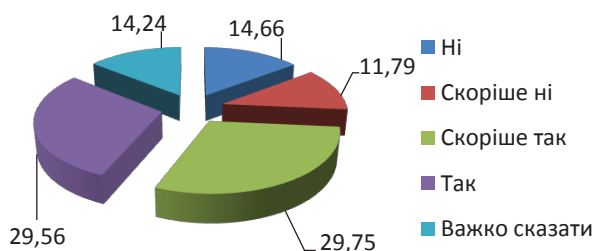
Діаграма 4.

місцеві суди

Діаграма 5.

апеляційні суди

Можна запропонувати «робочу гіпотезу» пояснення, що на подібне сприйняття рівня незалежності та неупередженості апеляційних судів впливають декілька факторів: недостатній рівень обґрунтованості та зрозумілості судових рішень, якого очікують громадяни від суду апеляційної інстанції; небажання судів при апеляційному розгляді пояснювати сторонам прийняті судові рішення; ускладнений доступ громадян до судових засідань в апеляційних судах; загальна тенденція меншої довіри громадян до державних установ регіонального та національного рівня; усталена позиція громадськості (дійсна або міфічна) щодо збільшення рівня корупційності державних установ від місцевого до національного рівня.

ВІДНОШЕННЯ СУДДІВ ТА ПРАЦІВНИКІВ СУДУ ДО ГРОМАДЯН (питання 5 - 7)

Результати даного опитування констатують достатньо толерантні взаємовідносини між представниками судів (судді, працівники апаратів судів) та громадянами в рамках судових процесів. Більше 60% опитаних громадян впевнено констатують, що судді та працівники судів ставляться до відвідувачів коректно та ввічливо. В принципі, на засадах такого існуючого позитивного досвіду міжособистого спілкування і треба будувати сучасний комунікативний дискурс судової влади із громадянським суспільством. Кожен відвідувач у будь-якому суді повинен отримувати інформацію не лише про діяльність конкретного суду, але і про судову владу взагалі. Можливо, має сенс друкувати для розповсюдження в судах (безкоштовного!) інформаційні листки, буклети, судові газети або інші друковані матеріали про судову владу, її проблеми та досягнення.

Під час опитування відвідувачам судів було запропоноване «гендерно чутливе питання»: «Чи можете Ви сказати, що судді та працівники суду однаково (без упереджень) ставляться до чоловіків та жінок (сторін по справі, свідків тощо)?» Результати опитувань свідчать, що біля 89% опитаних дотримуються думки, що судді та працівники суду однаково (без упереджень) ставляться до чоловіків та жінок, які є сторонами по справі, свідками тощо. Але при цьому, навіть існування біля 6% осіб, які констатують відсутність гендерної рівності та біля 6% осіб, які мають сумніви з відповіддю, говорить про те, що є потреба в удосконаленні гендерних стандартів офіційного (під час судового процесу) та поза процесуального спілкування в судах.

СПРАВЕДЛИВІСТЬ СУДОВИХ РІШЕНЬ (питання 9)

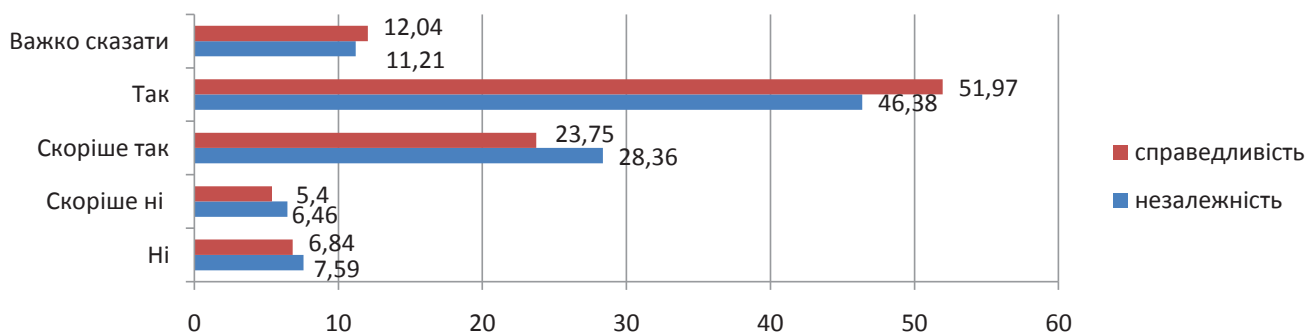
Громадяни від суду очікують законних і справедливих рішень. При цьому суспільне розуміння справедливості може і не зовсім співпадати із діючими нормами законодавства. Проблеми справедливості судових рішень присвячено багато наукових праць та статей у ЗМІ, проте не вдаючись у глибокі наукові розмірковування над цією проблемою, необхідно окреслити два важливих аспекти у досягненні справедливості в судових рішеннях: по-перше, принцип справедливості має бути основною засадою кожного судового рішення; по-друге, сам процес прийняття судового рішення має бути справедливим та виглядати таким в очах учасників судового процесу.

Крім того, завданням даного опитування громадян було отримати загальну оцінку рівня справедливості судових рішень. Треба відмітити, що 51,97% із опитаних громадян впевнено оцінили судові рішення в якості справедливих (по місцевим загальним судам – 55,80%). Думки експертів проекту в коментарях із цього питання розділилися. Одні експерти вважають, що це явно позитивний рівень оцінки справедливості судових рішень, оскільки, незалежно від юрисдикції в суді є дві сторони із протилежними інтересами, і одна із сторін завжди залишиться незадоволеною судовим рішенням. Інші експерти вважають, що судді мають організовувати судовий розгляд справ та приймати рішення таким чином, щоб значна більшість учасників судового процесу не мала сумнівів у справедливості дій та рішень суду. Останні вважають, що проблема із сприйняттям громадянами судових рішень в якості справедливих існує і її вирішення потребує значних професійних зусиль суддівського співтовариства.

Більш тривожним, чи таким, що заслуговує на особливу увагу, виглядає результат опитування стосовно апеляційних судів. Лише третина громадян впевнено вважає рішення у своїй справі, ухвалені апеляційним судом (незалежно від юрисдикції), справедливим.

На думку експертів, особливо цікавим виглядає порівняння результатів опитування громадян із двох питань: питання № 4 – оцінка незалежності та неупередженості суду та № 9 – оцінка справедливості судових рішень. Громадяни надають більш високу оцінку справедливості судових рішень, але при цьому оцінка незалежності суддів є нижчою.

Діаграма б.

Гіпотетично такі результати можна пояснити наступним чином. Оцінка справедливості формується у громадян більше на засадах свого особистого досвіду, а вплив зовнішніх джерел тут мінімальний. На оцінку громадянами стану незалежності суддів суттєво впливають засоби масової інформації, заяви політиків або інших «зацікавлених осіб». І відповідно, покращення ситуації зі «справедливістю судових рішень», в основному, залежить від професіоналізму суддів при підготовці судових рішень та їх комунікаційної майстерності під час судового розгляду. Позитивних змін у зміцненні незалежності суддів досягнути значно складніше. Самостійно судова влада цього зробити не може, тому існує необхідність у формуванні «спільної коаліції суддівської незалежності», яка б включала у себе суддів, науковців, громадськість та політиків.

КОРУПЦІЯ У СУДОВІЙ СИСТЕМІ (питання 10)

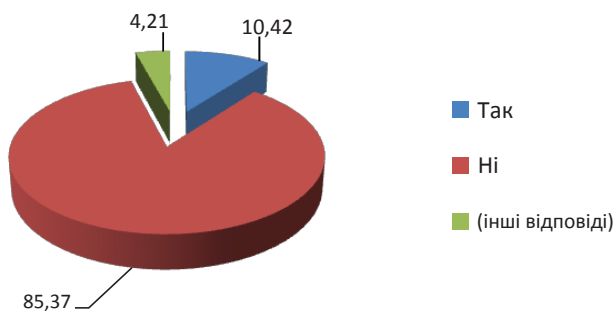
Вперше в українській юридичній практиці було проведено масштабне опитування споживачів судових послуг стосовно наявності корупції та хабарництва у судовій системі. Отримані результати ставлять під сумнів багаторічні заяви керівників судової влади про наявність тільки окремих випадків корупції та хабарництва в судах. 11,5 % опитаних громадян підтверджують, що їм відомі факти корупційних дій та хабарництва як суддів, так і працівників судів. Стосовно апеляційних судів, цей відсоток значно вищий - 21-26 %.

Ці результати опитування серед громадян повністю корелюються із результатами опитування суддів, проведеного в рамках Моніторингу стану незалежності суддів у вересні-жовтні 2014 року. 22,2 % опитаних суддів також підтверджують, що їм відомі факти корупційних дій та хабарництва як суддів, так і працівників судів. Окрім того, останнім дослідженням підтверджена тенденція «більш високого рівня корупційності» судів вищого рівня (відповіді суддів апеляційних судів – 26,9 %, суддів вищих спеціалізованих судів - 34,9 %).

Результати опитування громадян та суддів на питання: «Чи відомі Вам факти корупційних дій та хабарництва суддів та працівників судів?»

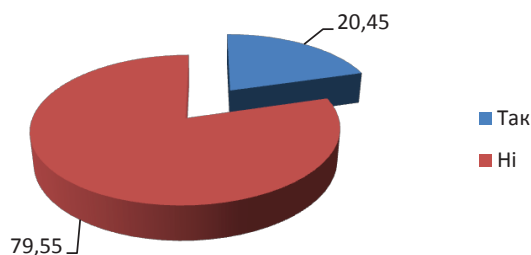
Діаграма 7.

Відповіді громадян – відвідувачів місцевих судів

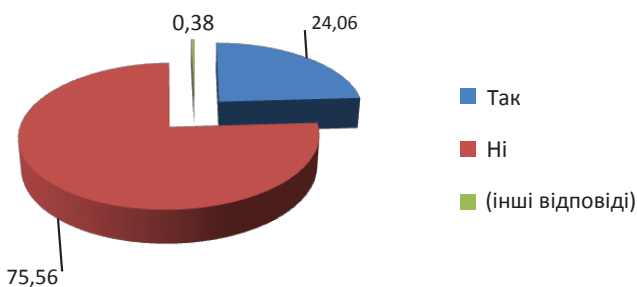
Діаграма 8.

Відповіді суддів місцевих судів

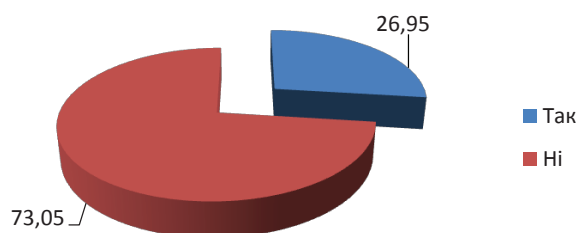
Діаграма 9.

Відповіді громадян – відвідувачів апеляційних судів

Діаграма 10.

Відповіді суддів апеляційних судів

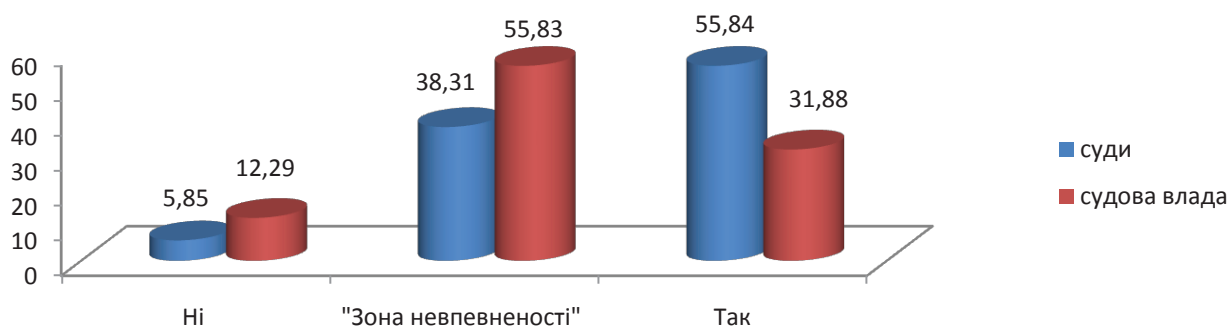

Вказані результати не можна розглядати в якості професійного визначення рівня корупційності судів, адже для цього потрібно проводити спеціальні дослідження на засадах загально визнаних світових методик. Але на основі отриманих даних все ж можна зробити висновки про існування системної проблеми доброчесності правосуддя в Україні, яка вимагає розробки і впровадження відповідних механізмів протидії корупції в судовій владі.

ДОВІРА ДО СУДУ (питання 11-12)

Результати опитування зафіксували задовільний рівень довіри громадян до конкретних судів, у яких розглядаються їхні судові справи (55,84 %). Але при цьому рівень довіри тих самих респондентів до судової влади загалом був значно нижчим (31,8%). На діаграмі 11 можна побачити, що потенційно громадяни готові довіряти судовій владі, так як наявний значний відсоток «зони невпевненості» - сумарні відповіді «скоріше ні», «скоріше так» та «важко відповісти», але це стане можливим лише за умови кардинальних змін у діяльності як суддів, так і судів та органів суддівського самоврядування.

Діаграма 11.

Суспільство має отримати від суддівського співтовариства чіткий сигнал, що судова влада готова до змін та бажає здійснювати практичні кроки щодо свого оновлення, активізації її співробітництва як інституції із громадянським суспільством у напрямку реформування судової влади, зміцнення незалежності суддів та підвищення довіри громадян до суду.

ЗАГАЛЬНИЙ ВИСНОВОК

Результати опитування відвідувачів судів свідчать про достатньо високий рівень критичності громадян по відношенню до судової влади, особливо це торкається питань незалежності суддів, справедливості судових рішень та корупції в судах. Однак при цьому категорично негативного відношення громадян до судової влади не існує. Можна зробити припущення, що громадяни знаходяться у стані очікування від судової влади ініціатив та практичних кроків назустріч суспільним вимогам по реформуванню правосуддя. Основні вимоги громадян – професійність, доброчесність та відкритість суддів і судової влади загалом. Суддівське співтовариство має проявити наполегливість у встановленні постійного та рівноправного діалогу з суспільством щодо вирішення проблемних питань українського правосуддя.

* * *

РЕЗУЛЬТАТИ ОПИТУВАННЯ

Питання 1.

Оцініть, будь ласка, зручність умов перебування громадян в суді (достатність та зручність місць для очікування, оформлення документів, ознайомлення з матеріалами справи та підготовки до судового слухання; чистота та прибраність приміщень суду; можливість користування туалетами тощо).

	Незадовільно	Задовільно	Добре	Відмінно	Важко сказати	Всього:
Загальні апеляційні суди (Опитування 2014 року)						
Кількість відповідей громадян	107	357	715	388	34	1601
% /середній бал	6,68	22,30	44,66	24,23	2,12	3,88
<i>Загальні апеляційні суди (Опитування 2012 року)</i>						
Кількість відповідей громадян	108	274	563	321	32	1298
% /середній бал	8,32	21,11	43,37	24,73	2,47	3,87
Загальні місцеві суди (Опитування 2014 року)						
Кількість відповідей громадян	950	2697	7561	4821	525	16554
% /середній бал	5,74	16,29	45,67	29,12	3,17	4,01
<i>Загальні місцеві суди (Опитування 2012 року)</i>						
Кількість відповідей громадян	1116	3220	7424	3814	519	16093
% /середній бал	6,93	20,01	46,13	23,70	3,23	3,89
Адміністративні апеляційні суди (Опитування 2014 року)						
Кількість відповідей громадян	40	55	109	91	3	298
% /середній бал	13,42	18,46	36,58	30,54	1,01	3,85
<i>Адміністративні апеляційні суди (Опитування 2012 року)</i>						
Кількість відповідей громадян	29	88	203	169	8	497
% /середній бал	5,84	17,71	40,85	34,00	1,61	4,05
Адміністративні місцеві суди (Опитування 2014 року)						
Кількість відповідей громадян	74	253	691	762	19	1799
% /середній бал	4,11	14,06	38,41	42,36	1,06	4,20
<i>Адміністративні місцеві суди (Опитування 2012 року)</i>						
Кількість відповідей громадян	66	208	657	420	24	1375
% /середній бал	4,80	15,13	47,78	30,55	1,75	4,06
Господарські апеляційні суди (Опитування 2014 року)						
Кількість відповідей громадян	5	35	115	114	2	271
% /середній бал	1,85	12,92	42,44	42,07	0,74	4,26
<i>Господарські апеляційні суди (Опитування 2012 року)</i>						
Кількість відповідей громадян	8	33	123	101	1	266
% /середній бал	3,01	12,41	46,24	37,97	0,38	4,20
Господарські місцеві суди (Опитування 2014 року)						
Кількість відповідей громадян	44	175	468	514	8	1209
% /середній бал	3,64	14,47	38,71	42,51	0,66	4,21
<i>Господарські місцеві суди (Опитування 2012 року)</i>						
Кількість відповідей громадян	68	237	642	506	46	1499
% /середній бал	4,54	15,81	42,83	33,76	3,07	4,09
Апеляційні та місцеві суди разом (Опитування 2014 року)						
Кількість відповідей громадян	1220	3572	9659	6690	591	21732
% /середній бал	5,61	16,44	44,45	30,78	2,72	4,03
<i>Апеляційні та місцеві суди разом (Опитування 2012 року)</i>						
Кількість відповідей громадян	1395	4060	9612	5331	630	21028
% /середній бал	6,63	19,31	45,71	25,35	3,00	3,93

Питання 2.

Оцініть, будь ласка, повноту, якість та доступність інформації для відвідувачів суду (наявність інформаційних стендів, зразків документів, порядку сплати судового збору; зрозумілість інформації щодо місця та часу проведення судових засідань; наявність інформації в Інтернеті тощо).

	Незадовільно	Задовільно	Добре	Відмінно	Важко сказати	Всього:
Загальні апеляційні суди (Опитування 2014 року)						
Кількість відповідей громадян	65	251	722	491	21	1550
% /середній бал	4,19	16,19	46,58	31,68	1,35	4,07
<i>Загальні апеляційні суди (Опитування 2012 року)</i>						
Кількість відповідей громадян	69	219	615	364	24	1291
% /середній бал	5,34	16,96	47,64	28,20	1,86	4,01
Загальні місцеві суди (Опитування 2014 року)						
Кількість відповідей громадян	565	2002	7668	5866	443	16544
% /середній бал	3,42	12,10	46,35	35,46	2,68	4,17
<i>Загальні місцеві суди (Опитування 2012 року)</i>						
Кількість відповідей громадян	430	2271	7551	5290	377	15919
% /середній бал	2,70	14,27	47,43	33,23	2,37	4,14
Адміністративні апеляційні суди (Опитування 2014 року)						
Кількість відповідей громадян	23	56	116	100	4	299
% /середній бал	7,69	18,73	38,80	33,44	1,34	3,99
<i>Адміністративні апеляційні суди (Опитування 2012 року)</i>						
Кількість відповідей громадян	22	95	180	193	7	497
% /середній бал	4,43	19,11	36,22	38,83	1,41	4,11
Адміністративні місцеві суди (Опитування 2014 року)						
Кількість відповідей громадян	35	203	815	716	18	1787
% /середній бал	1,96	11,36	45,61	40,07	1,01	4,25
<i>Адміністративні місцеві суди (Опитування 2012 року)</i>						
Кількість відповідей громадян	29	159	638	533	15	1374
% /середній бал	2,11	11,57	46,43	38,79	1,09	4,23
Господарські апеляційні суди (Опитування 2014 року)						
Кількість відповідей громадян	5	32	118	115	1	271
% /середній бал	1,85	11,81	43,54	42,44	0,37	4,27
<i>Господарські апеляційні суди (Опитування 2012 року)</i>						
Кількість відповідей громадян	8	36	117	102	3	266
% /середній бал	3,01	13,53	43,98	38,35	1,13	4,19
Господарські місцеві суди (Опитування 2014 року)						
Кількість відповідей громадян	35	122	542	554	15	1268
% /середній бал	2,76	9,62	42,74	43,69	1,18	4,29
<i>Господарські місцеві суди (Опитування 2012 року)</i>						
Кількість відповідей громадян	46	224	633	547	37	1487
% /середній бал	3,09	15,06	42,57	36,79	2,49	4,16
Апеляційні та місцеві суди разом (Опитування 2014 року)						
Кількість відповідей громадян	728	2666	9981	7842	502	21719
% /середній бал	3,35	12,27	45,96	36,11	2,31	4,18
<i>Апеляційні та місцеві суди разом (Опитування 2012 року)</i>						
Кількість відповідей громадян	604	3004	9734	7029	463	20834
% /середній бал	2,90	14,42	46,72	33,74	2,22	4,14

РЕЗУЛЬТАТИ ОПИТУВАННЯ

Питання 3.

Оцініть, будь ласка, ефективність організації роботи суду (дотримання строків та процедур розгляду справ; вчасність отримання повідомлень про розгляд справ; обґрунтованість затримки/перенесення судових слухань тощо).

	Незадовільно	Задовільно	Добре	Відмінно	Важко сказати	Всього:
Загальні апеляційні суди (Опитування 2014 року)						
Кількість відповідей громадян	174	305	671	369	36	1555
% /середній бал	11,19	19,61	43,15	23,73	2,32	3,81
<i>Загальні апеляційні суди (Опитування 2012 року)</i>						
Кількість відповідей громадян	144	278	573	268	33	1296
% /середній бал	11,11	21,45	44,21	20,68	2,55	3,76
Загальні місцеві суди (Опитування 2014 року)						
Кількість відповідей громадян	1100	2548	7456	4579	787	16470
% /середній бал	6,68	15,47	45,27	27,80	4,78	3,99
<i>Загальні місцеві суди (Опитування 2012 року)</i>						
Кількість відповідей громадян	979	2616	7465	4215	704	15979
% /середній бал	6,13	16,37	46,72	26,38	4,41	3,98
Адміністративні апеляційні суди (Опитування 2014 року)						
Кількість відповідей громадян	36	62	116	79	5	298
% /середній бал	12,08	20,81	38,93	26,51	1,68	3,81
<i>Адміністративні апеляційні суди (Опитування 2012 року)</i>						
Кількість відповідей громадян	65	65	212	146	9	497
% /середній бал	13,08	13,08	42,66	29,38	1,81	3,90
Адміністративні місцеві суди (Опитування 2014 року)						
Кількість відповідей громадян	99	256	727	634	31	1747
% /середній бал	5,67	14,65	41,61	36,29	1,77	4,10
<i>Адміністративні місцеві суди (Опитування 2012 року)</i>						
Кількість відповідей громадян	64	248	614	420	29	1375
% /середній бал	4,65	18,04	44,65	30,55	2,11	4,03
Господарські апеляційні суди (Опитування 2014 року)						
Кількість відповідей громадян	17	50	119	81	5	272
% /середній бал	6,25	18,38	43,75	29,78	1,84	3,99
<i>Господарські апеляційні суди (Опитування 2012 року)</i>						
Кількість відповідей громадян	24	33	102	101	4	264
% /середній бал	9,09	12,50	38,64	38,26	1,52	4,08
Господарські місцеві суди (Опитування 2014 року)						
Кількість відповідей громадян	53	117	531	540	28	1269
% /середній бал	4,18	9,22	41,84	42,55	2,21	4,26
<i>Господарські місцеві суди (Опитування 2012 року)</i>						
Кількість відповідей громадян	56	250	618	531	38	1493
% /середній бал	3,75	16,74	41,39	35,57	2,55	4,12
Апеляційні та місцеві суди разом (Опитування 2014 року)						
Кількість відповідей громадян	1479	3338	9620	6282	892	21611
% /середній бал	6,84	15,45	44,51	29,07	4,13	4,00
<i>Апеляційні та місцеві суди разом (Опитування 2012 року)</i>						
Кількість відповідей громадян	1332	3490	9584	5681	817	20904
% /середній бал	6,37	16,70	45,85	27,18	3,91	3,98

Питання 4.

Чи можете Ви сказати, що суд при розгляді Вашої справи є незалежним та неупередженим¹?

	Ні	Скоріше ні	Скоріше так	Так	Важко сказати	Всього:
Загальні апеляційні суди (Опитування 2014 року)						
Кількість відповідей громадян	241	172	452	460	224	1549
% /середній бал	15,56	11,10	29,18	29,70	14,46	3,85
<i>Загальні апеляційні суди (Опитування 2012 року)</i>						
Кількість відповідей громадян	129	122	330	533	185	1299
% /середній бал	9,93	9,39	25,40	41,03	14,24	4,14
Загальні місцеві суди (Опитування 2014 року)						
Кількість відповідей громадян	1147	892	4430	7906	1790	16165
% /середній бал	7,10	5,52	27,40	48,91	11,07	4,33
<i>Загальні місцеві суди (Опитування 2012 року)</i>						
Кількість відповідей громадян	699	626	3385	9259	1737	15706
% /середній бал	4,45	3,99	21,55	58,95	11,06	4,52
Адміністративні апеляційні суди (Опитування 2014 року)						
Кількість відповідей громадян	53	42	83	92	31	301
% /середній бал	17,61	13,95	27,57	30,56	10,30	3,79
<i>Адміністративні апеляційні суди (Опитування 2012 року)</i>						
Кількість відповідей громадян	26	20	143	240	65	494
% /середній бал	5,26	4,05	28,95	48,58	13,16	4,39
Адміністративні місцеві суди (Опитування 2014 року)						
Кількість відповідей громадян	100	169	592	776	163	1800
% /середній бал	5,56	9,39	32,89	43,11	9,06	4,25
<i>Адміністративні місцеві суди (Опитування 2012 року)</i>						
Кількість відповідей громадян	52	66	354	738	165	1375
% /середній бал	3,78	4,80	25,75	53,67	12,00	4,47
Господарські апеляційні суди (Опитування 2014 року)						
Кількість відповідей громадян	17	36	96	75	47	271
% /середній бал	6,27	13,28	35,42	27,68	17,34	4,02
<i>Господарські апеляційні суди (Опитування 2012 року)</i>						
Кількість відповідей громадян	19	22	73	102	50	266
% /середній бал	7,14	8,27	27,44	38,35	18,80	4,19
Господарські місцеві суди (Опитування 2014 року)						
Кількість відповідей громадян	64	68	405	600	140	1277
% /середній бал	5,01	5,32	31,71	46,99	10,96	4,36
<i>Господарські місцеві суди (Опитування 2012 року)</i>						
Кількість відповідей громадян						
% /середній бал						
Апеляційні та місцеві суди разом (Опитування 2014 року)						
Кількість відповідей громадян	1622	1379	6058	9909	2395	21363
% /середній бал	7,59	6,46	28,36	46,38	11,21	4,28
<i>Апеляційні та місцеві суди разом (Опитування 2012 року)</i>						
Кількість відповідей громадян	977	936	4735	11618	2367	20633
% /середній бал	4,74	4,54	22,95	56,31	11,47	4,48

¹ У 2012 році питання: «Чи можете Ви сказати, що суд при розгляді Вашої справи був незалежним та неупередженим та був забезпечений справедливий судовий розгляд?»

Питання 5.

Чи можете Ви сказати, що судді ставляться до відвідувачів суду (сторін по справі) коректно та ввічливо?

	Ні	Скоріше ні	Скоріше так	Так	Важко сказати	Всього:
Загальні апеляційні суди (Опитування 2014 року)						
Кількість відповідей громадян	99	113	425	813	98	1548
% /середній бал	6,40	7,30	27,45	52,52	6,33	4,35
Загальні апеляційні суди (Опитування 2012 року)						
Кількість відповідей громадян	54	73	349	744	75	1295
% /середній бал	4,17	5,64	26,95	57,45	5,79	4,46
Загальні місцеві суди (Опитування 2014 року)						
Кількість відповідей громадян	604	645	3881	10456	827	16413
% /середній бал	3,68	3,93	23,65	63,71	5,04	4,55
Загальні місцеві суди (Опитування 2012 року)						
Кількість відповідей громадян	346	578	3702	10359	801	15786
% /середній бал	2,19	3,66	23,45	65,62	5,07	4,61
Адміністративні апеляційні суди (Опитування 2014 року)						
Кількість відповідей громадян	22	17	91	153	19	302
% /середній бал	7,28	5,63	30,13	50,66	6,29	4,33
Адміністративні апеляційні суди (Опитування 2012 року)						
Кількість відповідей громадян	8	22	148	323	40	541
% /середній бал	1,48	4,07	27,36	59,70	7,39	4,57
Адміністративні місцеві суди (Опитування 2014 року)						
Кількість відповідей громадян	30	73	516	1214	94	1927
% /середній бал	1,56	3,79	26,78	63,00	4,88	4,59
Адміністративні місцеві суди (Опитування 2012 року)						
Кількість відповідей громадян	13	30	333	897	50	1323
% /середній бал	0,98	2,27	25,17	67,80	3,78	4,66
Господарські апеляційні суди (Опитування 2014 року)						
Кількість відповідей громадян	10	14	85	155	7	271
% /середній бал	3,69	5,17	31,37	57,20	2,58	4,46
Господарські апеляційні суди (Опитування 2012 року)						
Кількість відповідей громадян	3	5	78	160	22	268
% /середній бал	1,12	1,87	29,10	59,70	8,21	4,61
Господарські місцеві суди (Опитування 2014 року)						
Кількість відповідей громадян	38	33	307	852	37	1267
% /середній бал	3,00	2,60	24,23	67,25	2,92	4,60
Господарські місцеві суди (Опитування 2012 року)						
Кількість відповідей громадян	18	68	438	926	45	1495
% /середній бал	1,20	4,55	29,30	61,94	3,01	4,57
Апеляційні та місцеві суди разом (Опитування 2014 року)						
Кількість відповідей громадян	803	895	5305	13643	1082	21728
% /середній бал	3,70	4,12	24,42	62,79	4,98	4,54
Апеляційні та місцеві суди разом (Опитування 2012 року)						
Кількість відповідей громадян	442	776	5048	13409	1033	20708
% /середній бал	2,13	3,75	24,38	64,75	4,99	4,60

Питання 6.

Чи можете Ви сказати, що працівники апарату суду ставляться до відвідувачів суду коректно та ввічливо?

	Ні	Скоріше ні	Скоріше так	Так	Важко сказати	Всього:
Загальні апеляційні суди (Опитування 2014 року)						
Кількість відповідей громадян	52	89	395	968	44	1548
% /середній бал	3,36	5,75	25,52	62,53	2,84	4,52
Загальні апеляційні суди (Опитування 2012 року)						
Кількість відповідей громадян	42	63	304	820	63	1292
% /середній бал	3,25	4,88	23,53	63,47	4,88	4,55
Загальні місцеві суди (Опитування 2014 року)						
Кількість відповідей громадян	418	575	3652	11098	658	16401
% /середній бал	2,55	3,51	22,27	67,67	4,01	4,62
Загальні місцеві суди (Опитування 2012 року)						
Кількість відповідей громадян	294	512	3509	10901	545	15761
% /середній бал	1,87	3,25	22,26	69,16	3,46	4,64
Адміністративні апеляційні суди (Опитування 2014 року)						
Кількість відповідей громадян	13	9	76	196	5	299
% /середній бал	4,35	3,01	25,42	65,55	1,67	4,55
Адміністративні апеляційні суди (Опитування 2012 року)						
Кількість відповідей громадян	7	6	112	351	20	496
% /середній бал	1,41	1,21	22,58	70,77	4,03	4,70
Адміністративні місцеві суди (Опитування 2014 року)						
Кількість відповідей громадян	17	82	468	1180	46	1793
% /середній бал	0,95	4,57	26,10	65,81	2,57	4,61
Адміністративні місцеві суди (Опитування 2012 року)						
Кількість відповідей громадян	7	45	311	975	37	1375
% /середній бал	0,51	3,27	22,62	70,91	2,69	4,68
Господарські апеляційні суди (Опитування 2014 року)						
Кількість відповідей громадян	6	10	80	171	3	270
% /середній бал	2,22	3,70	29,63	63,33	1,11	4,56
Господарські апеляційні суди (Опитування 2012 року)						
Кількість відповідей громадян	3	5	77	172	9	266
% /середній бал	1,13	1,88	28,95	64,66	3,38	4,63
Господарські місцеві суди (Опитування 2014 року)						
Кількість відповідей громадян	26	42	315	860	35	1278
% /середній бал	2,03	3,29	24,65	67,29	2,74	4,62
Господарські місцеві суди (Опитування 2012 року)						
Кількість відповідей громадян	16	64	397	972	43	1492
% /середній бал	1,07	4,29	26,61	65,15	2,88	4,60
Апеляційні та місцеві суди разом (Опитування 2014 року)						
Кількість відповідей громадян	532	807	4986	14473	791	21589
% /середній бал	2,46	3,74	23,10	67,04	3,66	4,61
Апеляційні та місцеві суди разом (Опитування 2012 року)						
Кількість відповідей громадян	369	695	4710	14191	717	20682
% /середній бал	1,78	3,36	22,77	68,62	3,47	4,64

РЕЗУЛЬТАТИ ОПИТУВАННЯ

Питання 7.

Чи можете Ви сказати, що судді та працівники суду однаково (без упереджень) ставляться до чоловіків та жінок (сторін по справі, свідків тощо)?

	Ні	Скоріше ні	Скоріше так	Так	Важко сказати	Всього:
Загальні апеляційні суди						
Кількість відповідей громадян	63	51	292	1048	94	1548
% /середній бал	4,07	3,29	18,86	67,70	6,07	4,60
Загальні місцеві суди						
Кількість відповідей громадян	414	427	2790	11733	1072	16436
% /середній бал	2,52	2,60	16,97	71,39	6,52	4,68
Адміністративні апеляційні суди						
Кількість відповідей громадян	15	5	47	211	25	303
% /середній бал	4,95	1,65	15,51	69,64	8,25	4,63
Адміністративні місцеві суди						
Кількість відповідей громадян	13	71	361	1273	76	1794
% /середній бал	0,72	3,96	20,12	70,96	4,24	4,68
Господарські апеляційні суди						
Кількість відповідей громадян	2	6	41	215	7	271
% /середній бал	0,74	2,21	15,13	79,34	2,58	4,78
Господарські місцеві суди						
Кількість відповідей громадян	14	15	232	843	41	1145
% /середній бал	1,22	1,31	20,26	73,62	3,58	4,72
Апеляційні та місцеві суди разом						
Кількість відповідей громадян	521	575	3763	15323	1315	21497
% /середній бал	2,42	2,67	17,50	71,28	6,12	4,68

Питання 8.

Оцініть, будь ласка, ефективність виконання суддями своїх функціональних обов'язків дотримання процедур відкриття провадження у справі, забезпечення доказів, забезпечення позову)?

	Ні	Скоріше ні	Скоріше так	Так	Важко сказати	Всього:
Загальні апеляційні суди						
Кількість відповідей громадян	155	158	447	613	175	1548
% /середній бал	10,01	10,21	28,88	39,60	11,30	4,11
Загальні місцеві суди						
Кількість відповідей громадян	748	806	4385	8817	1827	16583
% /середній бал	4,51	4,86	26,44	53,17	11,02	4,44
Адміністративні апеляційні суди						
Кількість відповідей громадян	39	32	85	114	27	297
% /середній бал	13,13	10,77	28,62	38,38	9,09	4,01
Адміністративні місцеві суди						
Кількість відповідей громадян	47	95	568	924	146	1780
% /середній бал	2,64	5,34	31,91	51,91	8,20	4,45
Господарські апеляційні суди						
Кількість відповідей громадян	14	26	89	114	25	268
% /середній бал	5,22	9,70	33,21	42,54	9,33	4,25
Господарські місцеві суди						
Кількість відповідей громадян	45	44	373	666	101	1229
% /середній бал	3,66	3,58	30,35	54,19	8,22	4,47
Апеляційні та місцеві суди разом						
Кількість відповідей громадян	1048	1161	5947	11248	2301	21705
% /середній бал	4,83	5,35	27,40	51,82	10,60	4,41

Питання 9.

Чи можете Ви сказати, що у Вашій справі суд прийняв (прийме) справедливе рішення?

	Ні	Скоріше ні	Скоріше так	Так	Важко сказати	Всього:
Загальні апеляційні суди						
Кількість відповідей громадян	241	156	377	525	248	1547
%	15,58	10,08	24,37	33,94	16,03	
Загальні місцеві суди						
Кількість відповідей громадян	1011	751	3579	9000	1788	16129
%	6,27	4,66	22,19	55,80	11,09	
Адміністративні апеляційні суди						
Кількість відповідей громадян	39	28	89	100	42	298
%	13,09	9,40	29,87	33,56	14,09	
Адміністративні місцеві суди						
Кількість відповідей громадян	88	129	524	785	262	1788
%	4,92	7,21	29,31	43,90	14,65	
Господарські апеляційні суди						
Кількість відповідей громадян	19	35	87	80	49	270
%	7,04	12,96	32,22	29,63	18,15	
Господарські місцеві суди						
Кількість відповідей громадян	57	51	398	570	173	1249
%	4,56	4,08	31,87	45,64	13,85	
Апеляційні та місцеві суди разом						
Кількість відповідей громадян	1455	1150	5054	11060	2562	21281
%	6,84	5,40	23,75	51,97	12,04	

Питання 10.

Чи відомі Вам факти корупційних дій та хабарництва суддів та працівників суду?

	Ні	Скоріше ні	Скоріше так	Так	Важко сказати	Всього:
Загальні апеляційні суди						
Кількість відповідей громадян	1170	0	4	370	1	1545
%	75,73	0,00	0,26	23,95	0,06	
Загальні місцеві суди						
Кількість відповідей громадян	14352	331	87	1548	322	16640
%	86,25	1,99	0,52	9,30	1,94	
Адміністративні апеляційні суди						
Кількість відповідей громадян	214	0	3	80	0	297
%	72,05	0,00	1,01	26,94	0,00	
Адміністративні місцеві суди						
Кількість відповідей громадян	1188	41	18	340	20	1607
%	73,93	2,55	1,12	21,16	1,24	
Господарські апеляційні суди						
Кількість відповідей громадян	211	0	0	58	0	269
%	78,44	0,00	0,00	21,56	0,00	
Господарські місцеві суди						
Кількість відповідей громадян	1056	0	0	137	0	1193
%	88,52	0,00	0,00	11,48	0,00	
Апеляційні та місцеві суди разом						
Кількість відповідей громадян	18191	372	112	2533	343	21551
%	84,41	1,73	0,52	11,75	1,59	

Питання 11.

Чи довіряєте Ви суду, в якому розглядається Ваша справа?

	Ні	Скоріше ні	Скоріше так	Так	Важко сказати	Всього:
Загальні апеляційні суди						
Кількість відповідей громадян	189	165	414	594	184	1546
%	12,23	10,67	26,78	38,42	11,90	
Загальні місцеві суди						
Кількість відповідей громадян	894	779	3781	9639	1249	16342
%	5,47	4,77	23,14	58,98	7,64	
Адміністративні апеляційні суди						
Кількість відповідей громадян	35	38	91	112	21	297
%	11,78	12,79	30,64	37,71	7,07	
Адміністративні місцеві суди						
Кількість відповідей громадян	65	136	536	900	155	1792
%	3,63	7,59	29,91	50,22	8,65	
Господарські апеляційні суди						
Кількість відповідей громадян	14	26	85	107	38	270
%	5,19	9,63	31,48	39,63	14,07	
Господарські місцеві суди						
Кількість відповідей громадян	61	67	360	656	115	1259
%	4,85	5,32	28,59	52,10	9,13	
Апеляційні та місцеві суди разом						
Кількість відповідей громадян	1258	1211	5267	12008	1762	21506
%	5,85	5,63	24,49	55,84	8,19	

Питання 12.

Чи довіряєте Ви взагалі судовій владі України?

	Ні	Скоріше ні	Скоріше так	Так	Важко сказати	Всього:
Загальні апеляційні суди						
Кількість відповідей громадян	325	269	409	311	235	1549
%	20,98	17,37	26,40	20,08	15,17	
Загальні місцеві суди						
Кількість відповідей громадян	1830	1776	4336	5774	2684	16400
%	11,16	10,83	26,44	35,21	16,37	
Адміністративні апеляційні суди						
Кількість відповідей громадян	69	44	95	54	36	298
%	23,15	14,77	31,88	18,12	12,08	
Адміністративні місцеві суди						
Кількість відповідей громадян	215	335	523	440	288	1801
%	11,94	18,60	29,04	24,43	15,99	
Господарські апеляційні суди						
Кількість відповідей громадян	53	63	81	27	47	271
%	19,56	23,25	29,89	9,96	17,34	
Господарські місцеві суди						
Кількість відповідей громадян	161	191	413	273	223	1261
%	12,77	15,15	32,75	21,65	17,68	
Апеляційні та місцеві суди разом						
Кількість відповідей громадян	2653	2678	5857	6879	3513	21580
%	12,29	12,41	27,14	31,88	16,28	

МОНІТОРИНГ ДОСТУПНОСТІ, ЕФЕКТИВНОСТІ ТА НЕУПЕРЕДЖЕНОСТІ ПРАВОСУДДЯ В УКРАЇНІ

Аналітичний звіт за результатами опитування громадян-відвідувачів судів в рамках Всеукраїнської акції “Зміцнимо довіру громадян до суду” 1-5 вересня 2014 року

АВТОРСЬКИЙ КОЛЕКТИВ:

Захарова Олена Семенівна - доцент кафедри правосуддя Київського Національного університету імені Т.Г. Шевченка, кандидат юридичних наук

Лашкіна Марія Григорівна - докторант кафедри державної політики та соціального розвитку Національної академії державного управління при Президентові України, кандидат наук з державного управління

Фулей Тетяна Іванівна - начальник відділу наукових досліджень проблем судочинства та його удосконалення Національної школи суддів України, кандидат юридичних наук

Алексеев Андрій Геннадійович – експерт Центру суддівських студій

Верещінська Наталія Олексіївна – директор Центру суддівських студій

Корнієнко Ольга Петрівна – адвокат, голова правління ВБФ “Правова ініціатива”

Підготовлено в рамках Проекту Ради Європи “Посилення незалежності, ефективності та професіоналізму судової влади в Україні”, що фінансується Урядом Швеції через Шведське агентство міжнародного співробітництва (Sida).

Думки, позиції, оцінки, надані у звіті, жодною мірою не можуть бути використані як офіційна думка Ради Європи та Уряду Швеції.

© Проект Ради Європи “Посилення незалежності, ефективності та професіоналізму судової влади в Україні”, 2014

© Шведське агентство міжнародного співробітництва (Sida), 2014

© Центр суддівських студій, 2014

Центр суддівських студій

Звіт є власністю Центру суддівських студій та може бути використаний цілком або окремими фрагментами тільки за його згоди. З усіх питань, що мають відношення до даного звіту, просимо звертатися:

Центр суддівських студій

01030, Київ, Україна

а/с 196

Тел./факс (+38044) 235-67-77, 234-35-86

Моб. +38050-332-27-32

E-mail: judges@i.com.ua; www.judges.org.ua

Центр Суддівських студій

Адреса:
01030, Україна,
м. Київ, а/с 196
тел./факс: +(380 44)234 35 86
тел.: +(380 44)235 67 77
www.judges.org.ua
judges@i.com.ua

Centre for Judicial Studies

Address:
01030, Ukraine, Kyiv
a/b 196
tel./fax: +(380 44)234 35 86
tel.: +(380 44)235 67 77
www.judges.org.ua
judges@i.com.ua

*Всі матеріали,
викладені в цьому бюлетені
належать виключно авторам.*

Розповсюджується безкоштовно.

Тираж 1000 прим.

TOPIC: Monitoring of
the availability, effec-
tiveness and impartial-
ity of justice in Ukraine

Foreword

The efficiency of organization of courts

The independence and impartiality of the
court

The respect of judges and court officials
to citizens

Fairness of judgments

Corruption in Judicial System

Trust to the court

The general conclusion

Appendix: results of the survey